

В. П. Мороз,

викладач, керуючий партнер

адвокатського об'єднання «Супрема Лекс»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7070-0104>**А. В. Поляцко,**

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СУЧАСНИХ УМОВАХ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Національний авіаційний університет

проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна

E-mail: victor.moroz@supremalex.law

Мета: стаття присвячена аналізу реалій та перспектив розвитку нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин у сучасних умовах державотворення. **Методи дослідження:** документального аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, об'єктивної істини, когнітивно-аналітичний та ін. **Результати:** проаналізовано концептуальні аспекти нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин у сучасних умовах державотворення, проблеми запровадження відповідних правових механізмів регулювання господарсько-правових відносин у законодавстві України, генезис нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин, здійснено порівняльний аналіз нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин в Україні та інших державах. **Обговорення:** проведено аналіз нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин у сучасних умовах державотворення.

Ключові слова: нормативно-правове регулювання; законодавство; господарсько-правові відносини; відносини; державотворення; правові норми; джерела права.

Постановка проблеми та її актуальність.

Предметом регулювання господарського права є господарські відносини, які в сучасних реаліях дуже стрімко розвиваються. Під господарськими правовідносинами необхідно розуміти врегульовані нормами права суспільні відносини, які виникають у сфері господарювання щодо безпосереднього здійснення господарської діяльності та / або організації / керівництва такою діяльністю, характеризуються особливим суб'єктним складом, а також поєднанням організаційних та майнових елементів. Динамічний розвиток сфери господарювання у сучасних умовах державотворення обумовлює актуалізацію нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин. Нормативно-право-

ве регулювання передбачає впорядкування суспільних відносин з метою забезпечення реалізації сукупності публічних і приватних інтересів у відповідній сфері за допомогою низки правових інструментів, яке має своїм результатом визначення в правових нормах загальних моделей поведінки, правового статусу учасників відповідних суспільних відносин, умов виникнення їх прав і обов'язків. Враховуючи, що в сучасних реаліях фактичні господарсько-правові відносини суттєво трансформуються, їх нормативне регулювання не завжди відповідає реаліям. Відповідний аспект обумовлює необхідність системного дослідження нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин у сучасних умовах державотворення не лише з ме-

тою розвитку юридичної науки, а й, за умови напрацювання необхідної методологічної бази, вдосконалення законодавства і практики його застосування.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Правові аспекти нормативно-правового регулювання є достатньо глибоко розробленими в загальній теорії держави та права, а також у господарсько-правовій науці та були предметом дослідження таких вітчизняних та іноземних науковців: М.В.Цвік, В.Д.Ткаченко, О.Ф.Скакун, Н.М.Пархоменко, В.В.Лазарева, В.І.Гоймана, В.В.Лаптева, О.А.Беляневича, Ю.П.Бурилю, К.С.Хахуліної, О.П.Подцерковного, В.А.Копилова, О.В.Кохановської, В.С.Щербини.

Мета статті полягає в комплексному дослідженні реалій та перспектив розвитку системи правових норм, що регулюють господарсько-правові відносини в сучасних умовах державотворення.

Виклад основного матеріалу. Норма права як встановлене або санкціоноване державою, загальнообов'язкове, формально-визначене правило поведінки, яке регулює суспільні відносини шляхом закріплення прав і обов'язків їх учасників є первинним елементом, який лежить в основі механізму правового регулювання у будь-якій сфері, в тому числі й сфері господарської діяльності, реалізація якого забезпечується та охороняється державою [1, с. 65]. Варто зауважити, що норми права, які регламентують відносини у сфері господарської діяльності, уявляють собою складну систему взаємоузгоджених правових норм, структурованих за вертикальною структурою внаслідок різної юридичної сили нормативного матеріалу, який застосовується для регулювання відповідних господарських відносин. При цьому, юридична сила норми права обумовлена джерелом (формою) права, в якому вона закріплена. До джерел права, під якими у вузькому формально-юридичному сенсі розуміють способи зовнішнього вираження норм права, що надають їм загальнообов'язкової юридичної сили, як правило, відносять нормативно-правовий акт, договір з нормативним змістом, правовий звичай, судовий прецедент і правову доктрину [2, с. 336; 15, с. 67; 3, с. 224].

Ключове місце серед джерел нормативно-правового регулювання господарських відносин посідає нормативно-правовий акт, який представляє собою офіційний письмовий документ, прийнятий уповноваженим суб'єктом нормотворчості у визначених законом порядку і формі, який містить відповідні норми права [4, с. 278]. Переважна більшість нормативного масиву, яким здійснюється регулювання господарсько-правових відносин, знаходить своє відображення саме в нормативно-правових актах, які в своїй сукупності утворюють систему господарського законодавства.

Основу господарського законодавства становить Конституція України, норми якої мають найвищу юридичну силу та визначають загальні засади господарської діяльності. Зокрема, до таких норм можна віднести закріплене ст. 42 Конституції України право на здійснення підприємницької діяльності, а також заборону монополізації ринку та недобросовісної конкуренції [5].

Подальший розвиток закріплених Конституцією України загальних засад господарської діяльності знаходимо в нормах Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України [6; 7], які містять загальні норми регулювання господарської діяльності з достатньо широкою сферою застосування, а також окремих законах та підзаконних нормативно-правових актах (укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази і рішення центральних органів виконавчої влади, нормативно-правові акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування), норми яких присвячені регулюванню окремих аспектів господарської діяльності.

Окреме місце в системі нормативно-правових актів, що регулюють господарські відносини, посідають локальні нормативно-правові акти, які приймаються та затверджуються власниками або уповноваженими ними органами суб'єктів господарювання для врегулювання внутрішньогосподарських відносин або господарської компетенції відповідних суб'єктів господарювання і є обов'язковими для виконання лише для працівників та посадових осіб таких суб'єктів.

Ще одним із джерел нормативного регулювання господарських відносин можна визначити нормативні договори, які можуть бути внутрішньодержавними (наприклад, договори приєднання, розраховані на невизначене коло потенційних контрагентів) та міждержавні (наприклад, Паризька конвенція про охорону промислової власності). Варто зауважити, що міждержавні нормативні договори є одночасно як джерелами міжнародного права, так і джерелами права національного, а їх норми мають пріоритет перед нормами, закріпленими у відповідному акті законодавства України [8]. При цьому, укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

Особливе місце в системі джерел правового регулювання господарських відносин належить правовому звичаю. Історично правовий звичай представляє собою перше джерело права у вигляді правила поведінки, яке склалося внаслідок багаторазового тривалого застосування, отримало офіційне визнання і забезпечення державним примусом [9, с. 151-152; 10, с. 45]. У сучасних умовах державотворення правовий звичай потребує вказівки у відповідних нормативно-правових актах на його застосування у певних відносинах як форму державного санкціонування. Так, зокрема, в ст. 7 Цивільного кодексу України передбачено, що цивільні відносини можуть регулюватися звичаєм, а ст. 175 Господарського кодексу України передбачає, що майнові зобов'язання, які виникають між суб'єктами господарської діяльності, регулюються нормами Цивільного кодексу України з урахуванням особливостей, передбачених Господарським кодексом України, тобто, в тому числі, із застосуванням правового звичаю [11, с. 140]. Оскільки майново-господарськими відповідно до ч. 1 ст. 175 Господарського кодексу України визнаються цивільно-правові зобов'язання, які виникають між учасниками господарських відносин, необхідно також зробити висновок про те, що звичай ділового обороту у сфері господарювання застосовується тільки до горизонтальних відносин. Крім того, необхідно звернути увагу на положення ч. 2 ст. 7 Цивільного кодексу

України, згідно з якою звичай, що суперечить договору або актам цивільного законодавства, у цивільних відносинах не застосовується, що свідчить про субсидіарне (додаткове) значення і відповідно нижчу юридичну силу звичаю порівняно з нормативно-правовим актом. Як зазначає О.А. Беяневич, наявність розгалуженого нормативно-правового регулювання та його конкретизації (деталізації) у різноманітних сферах господарювання, майже не залишають місця звичаєм ділового обороту в регулюванні підприємницьких відносин [12, с. 142].

Ще одним джерелом нормативно-правового регулювання господарських відносин деякі науковці визнають судовий прецедент. Але дане питання є достатньо дискусійним, враховуючи, що Україна належить до романо-германської правової сім'ї. У романо-германській правовій сім'ї судовий прецедент не став загальновизнаним джерелом права, хоча завжди відіграв певну роль у системі джерел права. У ХХ столітті значення окремих судових актів у системі джерел континентального права значно зросло внаслідок створення органів конституційної юрисдикції та міжнародних судових органів.

Ставлення до правової доктрини як джерела права в юридичній науці також неоднозначне. Загалом під правовою доктриною можна розуміти систему наукових поглядів на правові проблеми, що виражені у формі теорій, принципів, презумпцій, аксіом, інших базових положень, яка слугує регулятором суспільних відносин, впливає на процеси розвитку законодавства і правозастосовну діяльність незалежно від того, чи зафіксовані її положення в якому-небудь документі [13, с. 178-179; 14, с. 72].

У більшості держав правова доктрина втратила значення самостійного джерела права, хоча в країнах англо-американської правової сім'ї та країнах мусульманського права вона застосовується й досі [14, с. 55-56]. В Україні на офіційному рівні правова доктрина також не визнається формальним джерелом права: правила, теоретичні конструкції, положення і принципи, що сформульовані юридичною наукою і набули ознак доктринальності, не визнаються як загальнообов'язкові норми права, вони не за-

безпечуються примусовою силою держави, у той час як загальнообов'язковість і гарантованість є одними з ключових ознак джерел (форм) права [14, с. 65].

Разом із тим, правова доктрина відіграє істотну роль у формуванні понятійно-категоріального апарату, що використовується в законодавстві, у визначенні його структури і перспективних напрямів розвитку. В цьому сенсі юридичну доктрину слід розглядати як комплексний фактор правоутворення, що включає в себе різні форми впливу юридичної науки на зміст діючого права. Значним є вплив доктрини на юридичну практику через науково-практичні коментарі до законодавчих актів, що за своєю природою є результатами доктринального тлумачення. Правова доктрина лежить в основі тлумачення норм права, що здійснюється судовими та іншими державними органами в процесі правозастосування [14, с. 70-71]. З огляду на це, правову доктрину слід розглядати не як вторинне формально-юридичне джерело права, а скоріше як первинне джерело, тобто як один із факторів, що впливають на процеси правотворення і правозастосування. В контексті сказаного необхідно враховувати вагоме значення правової доктрини в цілому, а також господарсько-правової доктрини зокрема для наукового обґрунтування концептуальних засад подальшого розвитку господарського законодавства. При цьому необхідний саме комплексний підхід, який би інтегрував господарсько-правові наукові розробки в межах єдиної господарської доктрини.

Як бачимо, сучасне нормативно-правове регулювання господарсько-правових відносин характеризується розгалуженістю та множинністю. Різноманітність господарських відносин надзвичайно визначається складністю господарського життя: багатогалузевістю сучасної економіки, різними умовами господарювання залежно від певних категорій об'єктів, певних територій, щодо певних суб'єктів, незвичних умов господарювання (надзвичайних ситуацій, військового стану) тощо. При цьому наявність кодифікованого нормативно-правового акту у вигляді Господарського кодексу України вже не вирішує проблему різноманітності господарсько-

правових відносин, що потребують регулювання, що обумовлюється як об'єктивними факторами, серед яких динамізм і складність реалій господарської діяльності сьогодення та, відповідно, потреби у правовому регулюванні сучасних господарських відносин, так і суб'єктивними, серед яких економічні реформи без належного правового регулювання та недостатня увага законодавця до приведення господарського законодавства до сучасних реалій.

Сучасний стан нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин характеризується суперечливістю підходів до визначення організаційно-правових форм господарювання, видів суб'єктів господарської діяльності, невизначеності їх правового статусу, неефективністю участі держави в господарських відносинах, зокрема неефективному управлінні державними та комунальними підприємствами, неефективністю системи антимонопольного законодавства, відсутністю системних правових положень щодо способів і правових форм комерціалізації прав інтелектуальної власності у сфері господарювання, недостатністю правової регламентації щодо укладання, виконання та припинення договорів у сфері господарської діяльності, відставанням правового регулювання від наявної практики та тенденцій щодо цифровізації господарської діяльності, низьким рівнем забезпечення захисту прав і законних інтересів учасників господарських відносин, недосконалістю положень господарського законодавства щодо відповідальності за вчинення суб'єктами господарювання правопорушень окремих видів, суперечливістю визначення спеціальних режимів господарювання та ін.

Вирішення зазначених проблем нормативно-правового регулювання господарсько-правових відносин потребує високої якості регулювання відносин, які становлять основу розвитку держави, з приведенням такого регулювання у відповідність до природного стану розвитку речей, потреб людини та суспільства.

Задля реалізації цієї задачі більшість сучасних нормативно-правових актів, якими здійснюється регулювання господарсько-правових відносин, потребує оновлення.

У сучасних реаліях класичний склад господарських правовідносин (суб'єкти, об'єкти, зміст правовідносин, що включає конкретну поведінку суб'єктів правовідносин та її юридичне закріплення нормами права у вигляді суб'єктивних прав та юридичних обов'язків) набуває досить своєрідного забарвлення, у зв'язку з чим виникає проблема кваліфікації нових суб'єктів (віртуальних підприємств зокрема), нових нематеріальних об'єктів (сайтів, Інтернет-платформ, штучного інтелекту, ботів, інших об'єктів віртуальної реальності), визначення особливості договірних зв'язків та умов забезпечення економічної конкуренції, відповідальності тощо.

Варто зауважити, що ігнорування змін господарсько-правових відносин законодавцем призводить до негативних наслідків не лише на рівні національної економіки, а й на рівні світової економіки загалом, що можна добре прослідкувати на прикладі розгортання «кризи доткомів» 2000-х років. Законодавче регулювання новітніх форм господарсько-правових відносин має виходити з формування принципово нового підходу до їх правового забезпечення. Чинні нормативно-правові акти не в змозі охопити всі правовідносини, що виникають та стрімко розвиваються в умовах сучасної економіки, і це ще раз доводить необхідність створення спеціальних правил поведінки осіб, що є суб'єктами сучасних господарських правовідносин.

Висновки. Нормативно-правове регулювання господарських відносин здійснюється за допомогою системи правових норм зі складною ієрархією. Місце конкретної норми в цій системі, її юридична сила залежать від джерела (форми) права, в якій вона закріплена. Переважна більшість цих норм містяться в нормативно-правових актах, які виконують провідну роль у нормативному правовому регулюванні господарських відносин, а такі джерела як звичаї та прецеденти – допоміжну. Подальший розвиток господарського законодавства має ґрунтуватися на комплексній господарсько-правовій доктрині, яка може розглядатися як одне із первинних джерел права, але не може вважатися вторинним формально-юридичним джерелом.

В умовах сучасного розвитку економіки господарські відносини зазнали істотних змін. Зокрема, з'явилися нові складники таких відносин: нові учасники господарських відносин (віртуальні підприємства) та об'єкти (віртуальні), електронна форма зв'язків, включаючи договори, а також пов'язані із цим проблеми правового режиму згаданих об'єктів, відповідальності нових учасників господарських відносин. У своєму дослідженні змісту господарської правосуб'єктності на сучасному етапі становлення господарського права цьому питанню окрему увагу приділив Д.О. Беззубов [15]. Характерні ознаки нових економічних реалій свідчать про необхідність відображення на рівні законодавства специфіки господарських відносин у сучасній економіці. Системне правове забезпечення сучасних господарських відносин пов'язане з повномасштабним формуванням системи законодавства з урахуванням реалій сьогодення та перспектив розвитку економіки, що має ґрунтуватися на пріоритетах інтеграції до єдиного ринку ЄС та враховувати галузеву специфіку вітчизняного виробництва. Залучення України до процесів глобалізації економічного простору вимагає розроблення концептуальних засад модернізації вітчизняної економіки та створення належного правового забезпечення відносин, що складаються в процесі формування та подальшого функціонування сучасної економіки.

Література

1. Бурило Ю.П. Правові норми та джерела правового регулювання у сфері господарських інформаційних відносин. *Правова інформатика*. 2013. № 2(38). С. 64-74.
2. Общая теория государства и права: учебник. 2-е изд., перераб. и доп. А.Ф. Вишнеvский, Н.А. Горбатов, В.А. Кучинский; под общ. ред. проф. В.А. Кучинского. Москва: Изд-во деловой и учеб. лит-ры, 2006. 656 с.
3. Бондаренко Є.І. Теоретико-правове дослідження поняття «джерело права». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право*. 2010. № 8. С. 222-224.
4. Загальна теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищих навч. закладів /

М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.

5. Конституція України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

6. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

7. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.

8. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 чер. 2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.

9. Пархоменко Н.М. Джерела права: проблеми теорії та методології: монографія. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. 336 с.

10. Хозяйственное право: учебник / В.К. Мамутов, Г.Л. Знаменский, К.С. Хахулин и др.; под ред. В.К. Мамутова. Киев: Юринком Интер, 2002. 912 с.

11. Беяневич О.А. Про застосування звичаїв ділового обороту. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 6. С. 139-149.

12. Пузиков Р.В. Юридическая доктрина в сфере правового регулирования (проблемы теории и практики): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Тамбов, 2003. 213 с.

13. Семеніхін І.В. Правова доктрина: загально-нотеоретичний аналіз. НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Юрайт, 2012. 87 с.

14. Зозуля А.А. Доктрина в современном праве: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. СПб.: РГБ, 2006. 232 с.

15. Беззубов Д.О. Поняття та зміст господарської правосуб'єктності на сучасному етапі становлення господарського права. *DICTUM FACTUM*. 2020. № 1(6). URL: <http://df.duit.edu.ua/index.php/dictum/article/view/120/105>.

References

1. Burylo Ju.P. Pravovi normy ta dzherela pravovogo reguljuvannja u sferi gospodars'kyh

informacijnyh vidnosyn. *Pravova informatyka*. 2013. № 2(38). S. 64-74.

2. Obshhaja teorija gosudarstva i prava: uchebnik. 2-e izd., pererab. i dop. A.F. Vishnevskij, N.A. Gorbatok, V.A. Kuchinskij; pod obshh. red. prof. V.A. Kuchinskogo. Moskva: Izd-vo delovoj i ucheb. lit-ry, 2006. 656 s.

3. Bondarenko Je.I. Teoretyko-pravove doslidzhennja ponjattja «dzherelo prava». *Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo universytetu imeni V.N. Karazina. Serija: Pravo*. 2010. № 8. S. 222-224.

4. Zagal'na teorija derzhavy i prava: pidruch. dlja stud. juryd. vyshhyh navch. zakladiv / M.V. Tsvik, O.V. Petryshyn, L.V. Avramenko ta in.; za red. M.V. Tsvika, O.V. Petryshyna. Harkiv: Pravo, 2009. 584 s.

5. Konstytucija Ukrai'ny vid 28 cher. 1996 r. № 254k/96-VR. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny*. 1996. № 30. St. 141.

6. Gospodars'kyj kodeks Ukrai'ny vid 16 sich. 2003 r. № 436-IV. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. St. 144.

7. Cyvil'nyj kodeks Ukrai'ny vid 16 sich. 2003 r. № 435-IV. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny*. 2003. № 40-44. St. 356.

8. Pro mizhnarodni dogovory Ukrai'ny: Zakon Ukrai'ny vid 29 cher. 2004 r. № 1906-IV. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny*. 2004. № 50. St. 540.

9. Parhomenko N.M. Dzherela prava: problemy teorii' ta metodologii': monografija. Kyi'v: TOV «Vydavnyctvo «Jurydychna dumka», 2008. 336 s.

10. Hozjajstvennoe pravo: uchebnik / V.K. Mamutov, G.L. Znamenskij, K.S. Hahulin i dr.; pod red. V.K. Mamutova. Kiev: Jurinkom Inter, 2002. 912 s.

11. Beljanevych O.A. Pro zastosuvannja zvychai'v dilovogo oborotu. *Visnyk gospodars'kogo sudochynstva*. 2012. № 6. S. 139-149.

12. Puzikov R.V. Juridicheskaja doktrina v sfere pravovogo regulirovanija (problemy teorii i praktiki): dis. ... kand. jurid. nauk: 12.00.01. Tambov, 2003. 213 s.

13. Semenihin I.V. Pravova doktryna: zagal'noteoretychnyj analiz. NAPrN Ukrai'ny, NDI

derzh. bud-va ta misc. samovrjaduvannja. Harkiv: Jurajt, 2012. 87 s.

14. Zozulja A.A. Doktrina v sovremennom prave: dis. ... kand. jurid. nauk: 12.00.01. SPb.: RGB, 2006. 232 s.

15. Bezzubov D.O. Ponjattja ta zmist gospodars'koi' pravosub'jektivnosti na suchasnomu etapi stanovlennja gospodars'kogo prava. *DICTUM FACTUM*. 2020. № 1(6). URL: <http://df.duit.edu.ua/index.php/dictum/article/view/120/105>.

Viktor Moroz, Anna Polyatsko

NORMATIVE AND LEGAL REGULATION OF ECONOMIC AND LEGAL RELATIONS IN MODERN CONDITIONS OF STATE-BUILDING: REALITIES AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: victor.moroz@supremalex.law

Purpose: the article is devoted to the analysis of realities and prospects of the development of normative regulation of economic and legal relations in modern conditions of state-building. **Methods of research:** documentary analysis and synthesis, comparative analysis, objective truth, cognitive-analytical, etc. **Results:** analyzed conceptual aspects of legal regulation of economic and legal relations in modern conditions of state-building, problems of introduction of relevant legal mechanisms of regulation of economic and legal relations in the legislation of Ukraine, genesis of normative and legal regulation of economic and legal relations, carried out comparative analysis. According to the results of the analysis within the article, the conclusions were drawn that in the conditions of modern economic development, economic relations have undergone significant changes. In particular, there were new components of such relations: new participants of economic relations (virtual enterprises) and objects (virtual), electronic form of connections, including contracts, as well as related problems of the legal regime of the mentioned objects, the responsibility of new participants in economic relations. Characteristic signs of new economic realities indicate the need to reflect at the level of legislation the specifics of economic relations in the modern economy. Systemic legal support of modern economic relations is associated with the full-scale formation of the system of legislation, taking into account the realities of today and the prospects of economic development, which should be based on the priorities of integration into the EU single market and take into account the sectoral specifics of domestic production. Ukraine's involvement in the processes of globalization of the economic space requires the development of conceptual principles for the modernization of the domestic economy and the creation of proper legal support for relations that consist in the process of forming and further functioning of the modern economy. **Discussion:** the analysis of normative regulation of economic and legal relations in modern conditions of state-building is carried out.

Key words: normative and legal regulation; legislation; economic and legal relations; relations; state building; legal norms; sources of law.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2022